

פניני הפרשה

מקץ

עלון מס'

964

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הסתפקות

והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ותרעינה באחו – יש להבין מה שייך יופי אצל בהמות העומדות לאכילה וחליבה ואינם עומדות לתצוגה? רש"י מבאר, שהיה החלום לסימן שיהיו ימי שובע, שאז הבריאות יפות זו לזו, ואין עין בריה צרה בחברתה. ע"כ. מכאן למדנו, שטבע בני אדם, שכאשר חסר להם אפילו דברים קטנים, רואים את אחרים בעין רעה. וכן אדם שיש לו מנה, רוצה מאתיים. בענין זה, מצינו בחז"ל במסכת אבות: מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידו של בלעם הרשע? תלמידיו של אברהם אבינו, יש להם עין טובה, ואילו תלמידיו של בלעם הרשע, עינם רעה. מפרש רבנו עובדיה מברטנורא מהי מדת עין טובה? אדם המסתפק במה שיש לו ואינו חומד ממון אחרים. שכן מצינו באברהם אבינו שאמר למלך סדום "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך".

הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל דייק זאת מהפסוק "דורשי ה' – לא יחסרו כל טוב" (תהילים לד, יא), ועוד נאמר "כי אין מחסור ליראיו" (תהילים לד, י). ולכאורה יש לתמוה: וכי אכן זוהי המציאות כי לדורשי ה' לא חסר מאומה? והרי ידועים לנו דורשי ה' מדורות רבים שחיו בעוני ובתנאים קשים! אמנם, אם נדייק, לא כתוב שיש להם כל טוב, אלא שאינם מרגישים שחסר להם דבר! וכן נאמר: "צדיק אוכל לשובע נפשו" (משלי יג), הוא שבע ממה שיש לו. "ובטן רשעים תחסר" (משלי יג), חסרה להם, כביכול, בטן נוספת כדי לספוג עוד ועוד תאוות ומנעמי העולם הזה.

מכח מדת ההסתפקות של אברהם אבינו, קנה את מדת החסד והנדיבות, עד שהיה לעמוד החסד. וכן היא מדת הצדיקים.

מעשה בבתו של החפץ חיים אשר קיבלה לקראת נישואיה סידור יקר מחתנה. מספר שבועות לאחר הנישואין, הבהין ה"חפץ חיים" כי בתו עומדת ומתפללת בהתרגשות, כשהיא אוחזת בידיה סידור חדש. כאשר סיימה תפלתה, פנה אליה אביה הדגול כשפניו עומות תמיהה ושאלה, כיצד התגלגל לידיה סידור חדש זה, שערכו רב מאוד. השיבה לו שכך מקובל לתת לכלה. לא היה לבו נוח עם דברים אלה ודיבר על לבה שכאשת ת"ח עליה להסתפק במועט. לבסוף ביקש להשתתף עמה במחיר עלות הסידור ושילם לה חלק ממחירו ומפעם לפעם היה בא להשתמש בו כדי ללמדה שאין לבזבו זמן וכסף על דברים של מה בכך שרואים אצל אחרים, וכך זכתה לבנות משפחה של ת"ח מרביצי תורה שמפארים את עם ישראל.

לא תהו בראָה	עצה טובה
<p>עצם העוקץ</p> <p>היו שמענו בעבר כי עצם העוקץ הנמצאת בתחתית עמוד השדרה היא חסרת שימוש, אך למעשה התגלה כי היא חשובה מאוד לעיגון השרירים באגן הירכיים, היא מוקפת שרירים ומשמשת להם נקודת אחיזה. בנוסף, היא תורמת להליכה זקופה, ובזכותה הישיבה נוחה יותר. לכן סוגים מסוימים של כאבי גב מקורם בפגם בעצם זו.</p>	<p>במהלך שיחה, כאשר אינך בטוח מה יש לך לומר, או שיש לך ספק אם הדברים שתאמר יהיו 'לענין', מוטב שתשתוק, כי "סייג לחכמה שתיקה" (אבות ג, יג), "וגם אויל מחריש חכם יחשב" (משלי יז, כח). (הרב חיים ולדר הי"ו בספרו "עצות מהחיים").</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"והאם נזכרת לבדה [בפסוק "וחטאת אמו אל תמח"], כי הכל תלוי בה, ואם היא משדלתו ומושכתו בדברים טובים, נמשך אחריה לדרך טובה. ועוד, שהיא מצויה תמיד בבית ויודעת מצבם של הילדים, ואם היא מסתירה ומעלימה מעשיהם הלא טובים מבעלה ולא ידע להדריכם בדרך ישרה, נמצא שהיא הגורמת להם דרך רעה, וכמו שכתוב "ידי נשים רחמניות בישלו ילדיהן" (איכה ד, י), ודרשו רבותינו ז"ל שבישלו ילדיהם בגיהנם".

(מגיד חדשות" ח"ט דרוש ז')

ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו (מא. נה)

פירש רש"י ז"ל: לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו והם לא הסכימו ובאו אל פרעה, ואמר להם כל אשר יאמר לכם תעשו וכו'. ע"ע. ולכאורה קשה, מה ראה יוסף לצוות אותם על המילה, וכי מצווים הם בזה? ואם תאמר שרצה לגיירם, הרי אסור לגייר אדם בעל כרחו, ואם כן מאי טעמו דיוסף צדיקא? ונראה בס"ד לומר שטעמו של יוסף הצדיק היה, שלא יתגאו המצרים ויאמרו שהנה הם גויים ואף על פי כן יש להם אוכל בשפע ואילו בני יעקב הצדיקים אין להם ונמצא שם שמים מתחלל ח"ו. לכן מל אותם, שאז יאמרו שבגלל המצוה שקיימו זכו לאוכל. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

ויפתח האחד את שקו וגו' ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלוקים לנו (מב. כז-כח)

כתב רש"י: האחד. הוא לוי שנשאר יחיד משמעון בן זוגו. ע"כ. ועל פי זה אפשר לפרש בדרך דרש: "ויחרדו איש אל אחיו לאמר" – "ויחרדו", לפי שנזכרו ב"איש אל אחיו לאמר", היינו שנחרדו כאשר ראו ששמעון ולוי דוקא הם אלו שמקבלים העונש, כי הבינו שקורה להם כך בעקבות זאת שהם אלו שיזמו את מכירת יוסף, כמו שכתוב: "ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות" וגו' (לעיל לז, יט), ו"איש אל אחיו" זה שמעון ללוי (כמו שאמרו בזוהר הקדוש). (חן בשפתותיך, כת"י).

נקודת חן / עובדיה חן

משמר הגבול

ובזה מובן מה שאמר דוד המלך עליו השלום (הובא בילקוט שמעוני ח"ב רמז תשנ"ח): "אין אני מתיירא מעבירות שהן חמורות, כי הן חמורות, וממה אני מתיירא? מעבירות קלות, שהן קלות". כלומר, דוד המלך אומר מהעבירות החמורות, איני צריך להרחיק את עצמי, כי יודע אני שהן חמורות ולא אחטא בהן, אבל מתיירא אני מהעבירות הקלות, המביאות את האדם לעבירות חמורות.

התגובה ללוחמה זו של היצר, היא לזהות מראש את מטרתו הזדונית, וכשהוא מציע לנו לעבור על עבירה קלה, יש להבין כי זו חלק מאסטרטגיה מתוחכמת שבעזרתה הוא מתכוין להשתלט עלינו. לפיכך, אין לזלזל אפילו בעבירה קלה אחת. מלבד חומרת העבירה עצמה, הזלזול בה עלול להוות פתח לנפילה לעבירות רבות נוספות בבחינת: "עבירה גוררת עבירה".

מעתה מובן מה שיעצונו חז"ל ללמוד דוקא ממלחמת חשבון: "בואו נחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה" – תשכילו להתבונן בדברים בראיה של תועלת והפסד לטווח הקצר ולטווח הארוך, כך שהרבה פעמים מכשלה קטנה עלולה להביא להדרדרות גדולה, והנצחון במלחמת היצר טמון בשמירת הגדרים והסייגים.

כל אדם יבדוק בעצמו מהן הפרצות בגבולות שלו, ומאיזה פתחים מנסה היצר להשתלט עליו, וכך ידע להישמר ממנו.

אם יבוא היצר לאדם ויציע לו לרכוש "דבר אחר" – הלא יזדעזע ויסטור לו על לועו. אם יבוא אליו בעצם יום השבת, ויציע לו להדליק גפרור – הן ישליכהו מכל המדרגות. היצר יודע זאת היטב, ולעולם לא יבוא לפתות את האדם במה שהוא יודע שהוא איתן בדעתו.

מה הוא עושה? הוא מצטייד בשיטת לוחמה הדרגתית - מן הקל אל הכבד. תחילה חודר בצנעה, דרך סדק כלשהוא שהאדם מזניח, ובהזדמנות הראשונה הוא פורץ פנימה עד שהוא משתלט על קרבנו. אדם אינו נופל בבת אחת למעשים שליליים, זה תהליך המתחיל ממשוהו קטן ושולי לכאורה, וברגע שחומת המגן נפרצת, הדרך להתדרדרות מהירה.

הגר"א בספר "קול אליהו" (בראשית ד, ה) כותב יסוד גדול, שאין רשות ליצר הרע להטות את האדם מדרך הטוב, כי אם במקום שמוצא פתח פתוח לפניו ופרצה קוראת לגנב. בתחילה הוא דומה לאורח ולבסוף נעשה בעל הבית.

על הנחש הקדמוני נאמר: "והוא ישופך עקב" (בראשית ג, טו), הנחש הוא סמל ליצר הרע שדרכו להערים על האדם על ידי נשיפה בעקבו, כלומר, בדברים קלים שהאדם דש בעקביו. היצר יודע שאם יצליח להכשיל את האדם בדברים קלים, ארסו הקטלני עתיד להתפשט בגוף כולו.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

לצורכי פרנסה

להכנס לבית הכנסת, ולכן התכווננו להתפלל בחוץ. להתפלל במנין לא יכולנו כי היינו רק שמונה אנשים. והנה מתוך בית הכנסת יוצאים שני אנשים: איש האחזקה הטכני של בית הכנסת ורב הקהלה הרפורמית. ראו שאנו עומדים להתפלל והצטרפו אלינו למנין. אמרתי לעוזר שלי שחסר לנו עוד אחד למנין. פנה אלי הרב הרפורמי ושאל: ממה נפשך, אם רפורמי משלים מנין – אז יש לך עשרה, ואם לא – אז שמונה. איך הגעת לתשעה?

השבתי לו שאיש האחזקה אינו רפורמי באמת, הוא נמצא בקהילה הרפורמית לצורך פרנסתו, אבל רב הקהילה בודאי לא יכול להשלים מנין.

רכן אלי הרב הרפורמי ואמר לי בשקט כממתיק סוד: "תנוח דעתו של הרב, גם אני עושה את עבודתי בשביל פרנסה..."

כל הנוכחים בסעודה התגלגלו מצחוק, והרב הצליח בספור להבהיר היטב את דעתו על הרפורמים, מבלי לבייש את בעל הבית.

סיפר בנו של הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל את המעשה הבא:

נסעתי פעם עם מו"ר אבי זצ"ל לברזיל, והשתתפנו במסיבה מיוחדת שנערכה לכבודו בבית אחת מנכבדי הקהילה.

באמצע הסעודה, קם אחד מהנוכחים וביקש לשאול את הרב שאלה. כשהשתרר שקט בסלון הענק, הוא הורה באצבעו על בעל הבית, ושאל את אבי: מה דעת הרב על העובדה שבעל הבית תורם לבית כנסת הרפורמי בעיר?! כנראה שהיה איזה סכסוך בין השניים, והשואל רצה להביך אותו בפני הרב.

ברגע הראשון נכנס הרב למלכוד: מצד אחד – הוא לא רצה להלבין את פניו של בעל הבית, ומצד שני – דעתו על הרפורמים ידועה בחריפותה. אך מיד התעשת והשיב בספור: "אספר לכם סיפור שקרה לי – לפני כמה שנים היינו בחו"ל, הגיע זמן מנחה ורצינו להתפלל, אך הנהגה הכושי מחוסר הבנה הביא אותנו לבית כנסת שהתברר לנו כבית כנסת רפורמי. לא רציתי

☺ זה לא חנוק! ☺

לפריין אחד היה כלב ציד נאמן ונועז ששירתו באמונה והנחילו תהילה במסעות הציד שערך. לימים, הזדקן הכלב וכוחותיו כבר אזלו, חיש ריחו אכזב, ורוב היום היה מצטנף ברעדה בפנת הטרקלין. החליט הפריין להתפטר מכלבו, אלא שנכמרו רחמיו על מי שנתן לו את כל לבו, ולחורגו לא מלאו לבו. גם ליער לא הפין להשליכו, פן יפול טרף לשיני החיות הרעות.

מה עשה? כהכרת הטוב על שנות מסירותו הורה לתפור לו אדרת יחודית, צווארונה רעמת אריה, גופה פרוות דב, זנבה זנב נמר ושרווליה עור זאב. עטה לכלב את האדרת ושילחו ליער.

ובקרחת היער, רובין היה מלך החיות כמלך בארמונו כשבעלי חיים ממינים שונים סובבים אותו ונכונים בכל עת לכבדו ולשרתו. והנה, שלוות היער הופרה ורוח תסיסה נשבה בין העצים. אחת אחת נשמטו החיות מעם הארי, ופנו למקום נעלם. מאחר מאור שם האריה לבו לכך, והוא ביקש את יועצו השועל לברר פשר הדבר. נענה השועל: "אלך ואברר". חקר ודרש, שב ואמר: "אדוני המלך, קיסר הדש הגיע ליער, והחיות ערקו לקבל מרותו!"

נחרד האריה וביקש: "לך ועמוד על טיבו! אם רם ונישא הוא, אחיה גם אני מוכרח לכפות עצמי תחתיו!". שעט השועל ופילס דרך אל 'הקיסר' החדש, שבאמת נראה נורא ונאדר על שלל פרוותיו. כרע אפיים לפניו ושאל בהכנעה: "מי הוא מר?" ענה 'הקיסר' בגובה לב "סב פבי היה דב". "ומי הוא מר?" חזר השועל על שאלתו. כשבש הקיסר בזנבו: "אב פבי היה נמר". חזר השועל בשלישית: "ומי הוא מר?" הקיסר הניף זרועותיו ביהירות: "פבי היה זאב". והשועל בשלו "ומי הוא מר?". ניער הקיסר רעמתו: "אבי היה אריה". "הכל טוב ויפה, אבל מיהו מר?" התעקש השועל בחוסר סבלנות. "אני", השפיל הקיסר את עיניו בבושה, "אני בסך הכל כלב..."

"הוא שבקשתי לדעת" אמר השועל ורץ להרגיע את האריה שאפשר לחזור לשיגרה...

☺ חנוק חנוק כא... ☺

פעמים רבות אנו מוצאים אנשים המתהדרים ביחוס מפואר, אך כשמתכוונים לראות מי הם בעצמם, מתברר כי כלום אין בהם. אין ספק שיש משמעות ליחוס ולרקע המשפחתי, אבל מה שיקבע את מעמדו של האדם, זה רק מעשיו ועבודתו האישית בעולם.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: שמעתי דבר מוזר והוא שאסור לצלם את השמש בשקיעתה ובזריחתה. לפי זה, האם מותר לחתן או כלה להצטלם על רקע השקיעה?

תשובה: זה לא דבר מוזר. בקושי מצא הגר"ד הלוי ז"ל היתר לצלם חמה ולבנה ונדפסו דבריו באו"ת. יתכן שאם מצלם החתן והכלה והשמש שוקעת בפניה – הו"ל דבר שאינו מתכוין.

שאלה: אבי יהודי ואמי גויה, וברוך ה' סיימתי לא מזמן תהליך ארוך של גיור. כעת אני יהודי שומר מצוות המשתדל להקפיד קלה כבחמורה. האם מותר לי ללכת לחתונה של קרובי משפחה לא יהודים כשהאירוע נערך באולם חתונות ללא סממני עבודה זרה? כמו כן, במדה והאולם כשר, האם מותר לי גם לאכול שם? תשובה: מותר ללכת. ואם האולם כשר למהדרין ואין ריקודים מעורבים, מותר לאכול שם משהו מפני כבוד האבא, אבל לא יתעכב הרבה.

שאלה: האם מותר להאריך במנגינה בשם אדנות כגון: ב"שמע ישראל"? תשובה: מותר להאריך. וכן ראיתי בשם החיד"א שהשיבו בשאלת הלום: רננו צדיקים בה'.

שאלה: כאשר אדם קורא קריאת שמע לבדו, האם כשאומר "אני ה' אלוקיכם" מוסיף "אמת"? תשובה: יש מחלוקת בזה בין הרב כף החיים (סימן ס"א אות י"ב) ורב פעלים ח"ב (חאו"ח סי' ט"ו), והמנהג כרב פעלים שגם היחיד אומר אמת בלחש ואחר כך ה' אלוקיכם אמת ויציב וכו'.

שאלה: אם אני מסופק אם הש"ץ מכוון להוציא את הצבור ידי חובה ב"ה' אלוקיכם אמת", האם אני צריך לומר בעצמי "ה' אלוקיכם אמת"? תשובה: כן צריך לומר.

שאלה: כהן נשוי לגויה שעלה לדוכן, האם מורידין אותו. וכן האם מותר לו לקרוא ראשון בספר תורה? תשובה: אינו עולה לדוכן ואינו קורא ראשון בספר תורה. ובדיעבד אם עלה לדוכן עם כהנים אחרים, אין לבייש אותו.

שאלה: אצלנו בבית הכנסת מתפלל כהן שעולה לדוכן יחף בלי גרביים. לפני כמה שבועות אמרו לו שאין ראוי לעלות לדוכן יחף, כיון שהיום אין זו הדרך ללכת בפני גדולים, ומאז הוא נמנע מלעלות לדוכן. האם עליו לחוש לדבריהם? תשובה: יעלה יחף ואין בכך כלום. עיין בשו"ת תרחם ציון [עמודים א' – מ'].

שאלה: האם ילד כהן לפני גיל בר מצוה יכול לעלות לדוכן כדי לחנכו בברכת כהנים? תשובה: יכול לעלות, עם גדולים דוקא.

שאלה: אני כהן, וילדיי הקטנים רוצים לעלות אתי לברכת כהנים. האם נכון לעשות כך, ואם כן האם עדיף בטלית נפרדת? תשובה: נכון לעשות כך, ויתכסו תחת טלית אביהם.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה ה"ו